

UiO : Universitetsbiblioteket
Juridisk bibliotek

Forelesning: Kildesøk og kildebruk for oppgaveskrivende Vår 2020

Foreleser : Hilde Westbye : Juridisk bibliotek

Reglement – krav – læringsmål

<http://www.uio.no/studier/emner/jus/jus/JUR5030/reglement/Reglementmasteroppgaverrettsvitenskap.html>

- Inngående kunnskap om grunnleggende vitenskapsidealer, herunder krav til referanser og respekt for andres arbeider.

2. Ferdigheter

Studenten skal være i stand til å:

- Utforme og analysere en rettslig problemstilling i samsvar med de krav som stilles til god juridisk metode.
- Bruke juridisk metode på en selvstendig måte.
- Identifisere, formulere og drøfte rettslige problemstillinger, herunder å disponere stoffet i hovedproblemstillinger, argumentasjon og konklusjoner.
- Skrive en selvstendig framstilling.
- Orienter seg i tilfanget av kilder: Finne relevante kilder og selvstendig og kritisk skille kilder med akademisk tyngde fra andre.

«Orienter seg i tilfanget av kilder: Finne relevante kilder og selvstendig og kritisk skille kilder med akademisk tyngde fra andre.»

Reglement

<http://www.uio.no/studier/eksamen/fusk/index.html>

Kva er fusk på oppgåveinnleveringar?

Ved alle typar oppgåveinnleveringar er det rekna som fusk å la vere å [oppgje kjelder eller utheve sitat på riktig vis](#).

Undervisning og hjelp fra biblioteket

- Gå på kursene som tilbys <http://www.ub.uio.no/kurs-arrangement/kurs/programmer-emner/jus/emnesok-masteroppgave/index.html>
 - Emnesøk, påbygning EU/EØS, menneskerettighetskilder
 - Men bare delta på påbygning hvis du skriver oppgave hvor hovedvekten er innen disse emnene
- Hjelp til kildesøk og kildebruk – når du vet hva du skal spørre om – har forberedt deg
 - Avtale veiledning
 - Møte opp i biblioteket
 - Send e-post ujur@ub.uio.no/ringe 22859885
 - «Henvisningssjekken»

Forts. hjelp fra «biblioteket»

- Akademisk skrivesenter på Blindern – i biblioteket (GSH)
 - Hvis du trenger hjelp til skriving – godt språk (ikke fokus på å skrive juridisk, men formidle godt skriftlig)
 - <https://www.ub.uio.no/skrive-publisere/skrivesenter/>

Hva skal vi snakke om i denne forelesningen

- Kildesøk og kildekritikk
 - «Orienter seg i tilfanget av kilder: Finne relevante kilder og selvstendig og kritisk skille kilder med akademisk tyngde fra andre.»
- Kildebruk: Fotnoter og kildeliste
 - «Inngående kunnskap om grunnleggende vitenskapsidealer, herunder krav til referanser og respekt for andres arbeider»
 - «Ved alle typer oppgaveinnleveringar er det rekna som fusk å la vere å oppgje kjelder eller utheve sitat på riktig vis.»
- «Ofte stilte spørsmål» - hovedinnholdet i forelesningen handler om det studenter spør biblioteket om
- Først si noe om kilder og det å skrive en juridisk oppgave

Skrive juridisk masteroppgave

- Begynne å skrive med én gang?
 - Det er mitt tips, men jeg vet for eksempel at andre også har hatt suksess med å lese først og så skrive
- Er det noen ramme eller oppskrift?
 - Nei, tenker du nytt er det ofte bra
 - Hent gjerne tips og råd fra
 - Andre som har skrevet oppgave selv
 - Lærere; veiledere, sensorer
 - Bøker om å skrive (juridisk) masteroppgave
 - Se på tidligere oppgaver for inspirasjon? (ikke les en oppgave som handler om det samme du skal skrive om før du har skrevet mye selv)
 - Innledning – innhold – avslutning/konklusjon

Innledningen i oppgaven

- Si noe om kildene dine i innledningen?
 - «Avhandlingen bygger på vanlig juridisk metode, hvor lovgivning, forarbeider, høyesterettsavgjørelser og juridisk litteratur utgjør de mest sentrale rettskildene.»
 - «Jeg vil i denne oppgaven anvende vanlig juridisk metode, jeg vil ikke belyse dette nærmere.»
 - Vi anbefaler ikke å skrive at du bruker «vanlig juridisk metode», men skrive om din rettskildebruk. Hva er spesielt med rettskildene i din oppgave. Finnes det for eksempel ikke dommer, ikke juridisk litteratur, eller finnes det veldig mange dommer fra Høyesterett og rettstilstanden har endret seg raskt, beskriv dette.

Rettskilder i tekst

- Ikke ramse opp, tolke kildene i dybden
 - Men også belyse, eksemplifisere, underbygge osv.
- Finne de mest relevante kildene, noen ganger kan det være fornuftig å bruke én og én rettskilde i teksten, og noen ganger kan argumentene slås sammen
 - Én kilde i en fotnote?
 - Flere kilder i en fotnote?
- Henvisningene i teksten OG i fotnoten?
 - Når du for eksempel skriver inn Rt. 1938 s. 79 i teksten din ved tolkning av denne, trenger du da en fotnote også? Ikke hvis henvisningen gir nok informasjon i forhold til kravet i en fotnote

Hvor skal du sette fotnoten?

- Etter sitat – etter «» (skal punktum inne i eller utenfor «»?)
 - Ingen fasit på hvor punktum skal settes, men vanligst er nok at punktum er inne i «» når det er en hel setning du siterer, og fotnotenummeret settes rett etter «»
- Parafrasering/omformulering – hva når du bruker samme rettskilde gjennom et avsnitt?
 - Du kan sette fotnote etter første setning og skrive teksten din slik at leseren forstår at du videre i avsnittet omtaler samme kilde. Med en gang du blander inn egne tolkninger osv. må du inn med nye fotnoter hvis det er nødvendig med tydeliggjøring av hvem som har bidratt til hvilke argumenter

Om direkte sitat, parafrasering, endring av sitat etc:

<https://sokogskriv.no/kildebruk-og-referanser/hvordan-referere/>

- Din egen stemme – dine egne ord? Hva er hentet fra andre og hva er hentet fra deg selv? Din egen stemme vil utvikle seg etter hvert som du skriver: Vær tydelig ved å bruke teksten aktivt til å skille mellom dine og andres argumenter

Kildesøk – hvordan samle inn kilder til oppgaven?

- Skriv og søk. Skrivning og søking kan gå hånd i hånd.
 - Hvor hentet du argumentet, teksten, tanken fra – skriv det ned
 - Lag teksten du henter fra andre i sitattegn og lag fotnote, så kan du eventuelt omskrive til egne ord senere (men beholde fotnote...)
 - Lag fotnoter og kildeliste med en gang
- Søking og bruk av kilder henger sammen
- Sette deg inn i temaet?
 - Mer vidt søk? Bok, artikkel, avisartikler, NOU, nettside(r) osv.
 - Kanskje mer generelle søkeord? Kommer helt an på temaet
- Spesifikk problemstilling/underproblemstilling
 - Mer snevert søk?

Hvordan lagre og finne igjen det du har samlet inn. Bruke referansehåndteringsverktøy?

- EndNote
- Zotero
- <http://www.ub.uio.no/skrive-publisere/referere/index.html>
- Lage riktig kildeliste med en gang

Hvilke kilder trenger du til din oppgave

- Litteratur

- Hva er litteratur? Juridisk litteratur?

- Bøker
 - Kommentartgaver
 - Masteroppgaver
 - Doktoravhandlinger
 - Pensum
 - Tidsskriftsartikler
 - Avisartikler
 - Nettsider fra organisasjoner, myndigheter etc.

- Rettskilder

- Norske

- Internasjonale

- Andre lands (eksempler, komparativt etc.)

Har du søkt der du bør søke? Søker du i google?

- Vanlig Google
- Google scholar
- Lovdata PRO
- Gyldendal Rettsdata
- Idunn
- Oria
- Europalov
- EUR-Lex
- HUDOC

Hvis du ikke vet hvor du skal søke – for eksempel andre lands rett

- Bibliotekets nettsider – finne fagdatabaser, tidsskriftsdatabaser osv.
 - www.ub.uio.no/jus/
 - Rettskilder - eksempel Karnov Sverige og Danmark
 - Søk i Oria: Databaser
 - Juridisk nettviser
 - Tidsskriftsartikler og bøker – andre land: hvor finner du det?

Tips

- Orienter deg bredt i begynnelsen
- Finne kilder som kan sette temaet inn i sammenheng, avklare problemstilling, avgrensninger, tilnærming til problemstillingen/temaet osv.
- Skumles ulike kilder
- Skriv ned det du vil bruke fra de forskjellige kildene og hvor du har funnet dem – hvis du ikke klarer å omformulere godt:
Sitat
- Finn kilder til diskusjon av problemstillinger og underproblemstillinger underveis i skrivningen
- **Begynn og skriv! Du vil forstå mangler i kildetilfanget, du har noe å lese gjennom og vurdere, finner nye problemstillinger...**
- Lag en søkestrategi og dokumenter søkene dine

Kan du prinsippene for søk?

- Forskjellige måter å søke på/finne frem på
 - Fritekstsøk, gå på hylla, bla deg frem på nettet, følge andres henvisninger, snakke med veileder eller fagperson osv.
- Lag en søkestrategi (planlegg søkene dine)
 - Fritekstsøk
 - Forfattersøk
 - Følge henvisninger i andres arbeider
- Fritekstsøk
 - Søkeord
 - Søkespråk
 - Hvor skal du søke? Fagdatabase, google

Søkespråk

- Forskjellig søkespråk i de forskjellige databasene
- AND / OG – alle søkeordene
 - Eks: asylsøker AND barn
- OR / ELLER – ett av søkeordene
 - Eks: asyljuks OR asyl-juks
 - Eks: flyktning OR asylsøker
- NOT / IKKE – som ikke inneholder
 - Eks: NOT migrant
- Frasesøk «»
 - Eks: «barnets beste»

Trunkering

- Søk på del av ord – du vet for eksempel ikke hvordan ordet staves eller hvordan termen brukes
 - Eks: asyl, asylsøker, asyljuks, asyl-juks, asylum osv.
- Bytt ut del av ord med trunkeringstegn – mye brukt er stjerne (*) eller spørsmålstegn (?)
 - Eks: asyl* (Du får treff på alle ordene over)
- Trunkerer du i google?
 - Nei

Feil søkeord?

- Problemstillingen bør være spisset
- Tenk mange alternativer/synonymer: juridisk språk, dagligdags språk, andre språk – vær kreativ!
- Bruk ordbøker: Ordnett.no (må være pålogget UiO-nettet)
- Eksperimenter med terminologien på google og google scholar eller i databaser
- Når du søker og finner noe relevant, brukes også annen terminologi?
- Skriv opp ordene du har søkt på/vil søke på (dokumenter søket)

Valg av kilder: Vanlige feil

- Internettssider i stedet for akademiske kilder
- Rettskilden hentes ikke fra organet som er ansvarlig
 - Autentisk tekst? Eksempel: Er autentisk tekst hos Lovdata? Noe tekst i Lovdata Pro er autentisk, men det er tradisjon for å bruke alle kildene i Lovdata. For kilder som ikke er autentiske/originale i Lovdata Pro kan det være nødvendig å ta med (siteret fra Lovdata) i kildelisten, slik det står i i anbefalingene til biblioteket.

«... selvstendig og kritisk skille kilder med akademisk tyngde fra andre.»?

- <http://www.harduensak.no/jusleksikon/P&I-forsikring>

Velge ut kilder til bruk i oppgaven

- Kildekritikk
- <http://sokogskriv.no/kildebruk-og-referanser/kildevurdering/>
 - Forfatter
 - Tekstens kilder
 - Målgruppe og sjanger
 - Utgiver
 - Publiseringstidspunkt
 - Fagfellevurdering

Fotnoter og kildeliste: Vanlige feil

- Begynner ikke med en gang å lage fotnoter/kildeliste
- Gjør det ikke «riktig» med en gang
- Bruker ikke anbefalingene til biblioteket
- Fokus på å spare ord

Regler for fotnote og kildeliste?

- «Inngående kunnskap om grunnleggende vitenskapsidealer, herunder krav til referanser og respekt for andres arbeider»

Regler for fotnoter og kildeliste?

https://www.uio.no/studier/emner/jus/jus/JUR5030/infohefte_masteroppgave_rev_220819.pdf, s. 5

Retningslinjer for kildehenvisninger til studenter som skriver masteroppgave:

- Alle direkte sitat skal stå i ”sitattegn”, angis med kildehenvisning og kilden skal føres opp i litteraturlisten.
- Indirekte sitater skal alltid angis med kildehenvisning og stå i litteraturlisten.
- Alminnelig kjent juridisk kunnskap er det ikke nødvendig å dokumentere med kildehenvisning.
- Studentene må alltid være nøyaktig når de angir kilder – det vil si at det må være lett for andre å se/finne ut hvor i kildematerialet stoffet er hentet fra.
- Studentene anbefales å holde rede på hvor de henter stoffet fra ved løpende å notere ned kildehenvisninger for det de skriver.
- Se også <http://www.ub.uio.no/skrive-publisere/referere/fag/rettsvitenskap.html>.
- Ved tvil kontakter studenten veileder.

Anbefalingene fra Juridisk bibliotek

- <http://www.ub.uio.no/skrive-publisere/referere/fag/rettsvitenskap.html>
- Skal være en hjelp, ikke en fasit
 - Sikrer at dere følger retningslinjene
- Andre nettsider som kan være til hjelp:
 - <http://sokogskriv.no/>
- Veileder
- **NB! Mange kokker (biblioteket, veiledere, kursholdere, medstudenter osv): Ingen fasit**
- **Og hvor nøye skal du være? Ikke slurvete. Konsekvent, entydig og redelig. Så lenge du henviser der du har brukt en kilde, og kilden kan finnes igjen på bakgrunn av din informasjon, blir du ikke tatt for fusk.**

Ordtelling

- 18000 ord

Kandidatnummer: 310

Leveringsfrist: 25.04.2019, kl. 12:00

Antall ord: 17999

- Når du skriver: Til kjernen – kort og konsist
- Spare ord i fotnotene? Anbefalingen er heller å skrive kort og konsist. Skal du spare ord med fotnoter, ikke bruk mye tid på dette. Bedre å kna innholdet i oppgaven. Anbefalingene til biblioteket er laget for masteroppgaveskrivendes behov for få ord i fotnoten

Anbefalinger etter kilde

Juridisk bibliotek har utformet anbefalinger for henvisninger i juridiske arbeider basert på henvisningsstilen Chicago. Anbefalingene har som mål å dekke jusstudenters behov. Dette dreier seg både om at henvisningene (fotnotene) teller med i den totale ordgrensen for innleveringer og at stilen må være enkel.

▼ Litteratur

▼ Bøker

Har boken **fire eller flere forfattere**, trenger du bare gjengi de tre første og kan erstatte de resterende med "et al."

Hvis det er en **redigert bok** oppgir du redaktøren i forfatterfeltet. I litteraturlista oppgir du at boken er redigert ved å tilføye "(red.)".

Fotnote:

Første forfatter (år) sidetall

Eksempel:

Andenæs (1998) s. 34

Falkanger (2004) s. 95

Huser (1992) s. 245

Eckhoff (2001) s. 40

Sejersted (2011) s. 186

Andenæs (2003) s. 39

Litteraturliste:

Første til og med tredje forfatter. *Tittel*, (ev. utgave), Utgivelsessted: Forlag, år.

Eksempel:

Andenæs, Johs. *Statsforfatningen i Norge*, 8. utg., Oslo: Universitetsforl., 1998.

Falkanger, Thor og Hans Jacob Bull. *Innføring i sjørett*, 6. utg., Oslo: Sjørettsfondet, 2004.

Fotnoten

- Fotnoten er en peker til litteraturlisten
- Forfatter/utgiver/organisasjon/dokumentnavn etc. som inngang i litteraturlisten
 - I fotnote: Utlendingsdirektoratet (2004), s. 22
 - I litteraturliste: Utlendingsdirektoratet, *Tall og fakta 2004*, 2004.
- Fotnoten skal vise til akkurat der du fant det du bruker
 - Sidetall
 - Hvis ikke sidetall, enten utelate eller vise til avsnittnummerering, kapittelnummerering el.

Gjentatte henvisninger - I.c. og Ibid.?

Spare ord?

- **I.c.**

I.c. er forkortelse for *loco citato*, dvs. på det siterte sted. I.c. brukes når en på ny skal henvise til en bestemt side. I stedet for å gjenta sidetallet, kan du bruke I.c.

Eksempel:

5. Eckhoff (1992) s. 21.

6. I.c.

7. I.c.

- **Ibid.**

Ibid. er forkortelse for *ibidem* og betyr samme sted, dvs. det sist siterte verk. Hvis du først har referert til et verk kan du bruke *ibid.* i stedet for å gjenta hele referansen. Det må ikke stå en annen note i mellom!

Må du gjenta henvisningen?

- Skrive om teksten slik at det ikke blir så mange like henvisninger?
- Kunne du satt inn én fotnote, og så skrevet videre, hvor du tydelig skriver teksten på en måte som gjør leseren i stand til å forstå at du bygger på samme kilde?

Sekundærreferanser

- Bare henviser til det du har lest selv, ikke gjennom andre kilder
- Unntak: Du får ikke tak i originalkilden, originalkilden er på et språk du ikke forstår

Litteraturliste/kildeliste

- Hvordan skal kildelisten se ut?
 - Inndeling/overskrifter
 - Ikke behov for mye inndeling. Grunnen til at rettskilder skilles ut fra litteraturlisten er at kildebeskrivelsen er ulik. Litteratur har forfatter, enten navn på person, organisasjon ol. Forskjellige rettskilder har også forskjellig form på beskrivelsen.
 - Disse overskriftene kan for eksempel være utgangspunkt: Litteratur, Lover, Forarbeider, Dommer, Traktater osv.
 - Sortering: alfabetisk, kronologisk

Tips til kildesøk og kildebruk for masteroppgaveskrivende fra Juridisk bibliotek

- Kurssiden:
 - <http://www.ub.uio.no/kurs-arrangement/kurs/programmer-emner/jus/emnesok-masteroppgave/index.html>
- Følg oss på facebook
 - @juridiskbibliotek